

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα 5-9-1996

Α.Π. Πρωτ. 2524/εγκ. 19

ΘΕΜΑ: Επανάληψη και συμπλήρωση
της 504/εγκ.2/13.2.1996
εγκυκλίου για την εφαρμογή
αρθρ. 95-100 Ν. 2071/1992

Προς: Τους κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών

ΚΟΙΝ: 1. Υπουργείο Δικαιοσύνης
2. Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας

Μετά την σχετική άτυπη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Ψ.Ν.Α. την 13.6.1996 και την αξιολόγηση των αποψεων που διατυπώθηκαν σ' αυτή, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου θεωρεί αναγκαίο να αντικαταστήσει την προηγούμενη 504/εγκ.2/13.2.1996 εγκυκλιό της περί της εφαρμογής των άρθρων 95-100 Ν. 2071/1992, επιφέροντας με την παρούσα τις επιβαλλόμενες συμπληρώσεις και αε κρινίσεις σ' εκείνη, για την ορθότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την διαδικασία της κούσιας νοσηλείας.

Ι. Ο Ν. 2071/1992 "Εκούγχρονισμός και Οργάνωση συστήματος Υγείας" περιέχει στα άρθρα 94-101 διατάξεις για την εκούσια (με την συγκατάθεση του ασθενή) και την ακούσια (χωρίς την συγκατάθεση του) νοσηλεία του ασθενή σε κατάλληλη Μονάδα Ψυχικής Υγείας. Για την ακούσια νοσηλεία τίθεται ως προϋπόθεση, πλην του ότι πρόκειται για πρόσωπο που πάσχει από ψυχική διαταραχή, α) είτε να μην είναι τούτο εφικτό να κρίνεται για το συμφέρον της υγείας του και να προβλέπεται διαφορετικά ο αποκλεισμός

της θεραπείας του ή η επιδείνωση της υγείας του και β) είτε η ανάγκη υποβολής του ασθενή σε νοσηλεία για την αποτροπή πράξεων βίας κατά του ιδίου ή τρίτων. Αφετέρου, πριν από τον νόμο αυτό οι διατάξεις των άρθρων 4 και 5 Ν.Δ. 104/1972 και η Α2β/οικ. 5345/4.11.1978 απόφαση του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών ρύθμιζαν την εκούσια νοσηλεία Ψυχοπαθών, αλλά και την αναγκαστική νοσηλεία επικίνδυνων Ψυχοπαθών. Από την αντιπαραβολή των σχετικών διατάξεων προκύπτει ότι οι διατάξεις του Ν. 2071/1992 υπερκαλύπτουν εκείνες του Ν.Δ. 104/1972.

II. Κατά το άρθρο 132 Ν. 2071/1992 καταργούνται από την δημοσίευση του νόμου αυτού, πλην των διατάξεων διαφόρων νόμων, στους οποίους δεν περιλαμβάνονται και τα άρθρα 4 και 5 του Ν.Δ. 104/1972, "κάθε γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη στις διατάξεις του Νόμου αυτού ή ρυθμίζει διαφορετικά θέματα του νόμου αυτού". Σύμφωνα με την ειδική διάταξη αυτή, αλλά και κατά τον γενικό ερμηνευτικό κανόνα, ότι ο νεότερος νόμος καταργεί σιωπηρά τον παλαιότερο στην έκταση που ρυθμίζει το θέμα που ρυθμίζει εκείνος (άρθρο 2 Α. Κώδικα-Γ. Υπαλή Γενικάί αρχαί § 2 εκδ. 1948), εφόσον τα άρθρα 95-100 του Ν. 2071/1992 ρυθμίζουν πλήρως το θέμα της ακούσιας νοσηλείας εκείνων που πάσχουν από Ψυχική διαταραχή, έχουν καταργηθεί "σιωπηρά" με τις διατάξεις των άρθρων αυτών τα άρθρα 4 και 5 Ν.Δ. 104/1972 που ρυθμίζουν το ίδιο θέμα της αναγκαστικής νοσηλείας Ψυχοπαθών.

III. Αφετέρου, ενώ στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2071/1992 δεν γίνεται ρητή μνεία περί καταργήσεως του Ν.Δ.

104/1972, επισημαίνεται σχετικά α) ως προς την αντιμετώπιση γενικά των Ψυχοπαθών, ότι οι σχετικές διατάξεις αποσκοπούν στην "υλοποίηση της Ψυχιατρικής μεταρρυθμίσεως", β) ως προς το άρθρο 93 "το Ν.Δ 104/1972 αγνοεί θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου για σεβασμό της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας. Για να είναι όμως δυνατή η επαγγελματική κατάρτιση και η επανένταξη των ασθενών στην κοινωνία είναι απαραίτητο να ρυθμισθούν τουλάχιστον, τόσο οι προϋποθέσεις και ο χρόνος ακούσιας νοσηλείας με δικαστικές εγγυήσεις των ατομικών ελευθεριών". Έτσι, ανεξάρτητα προς την μη ρητή κατάργηση του Ν.Δ. 104/1972, η αναφορά σ' αυτόν ως νόμο αναχρονιστικό και μη προστατευτικό θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει την έννοια ότι ο προστατευτικός των δικαιωμάτων αυτών νέος νόμος καταργεί τον προαναφερόμενο παλιότερο.

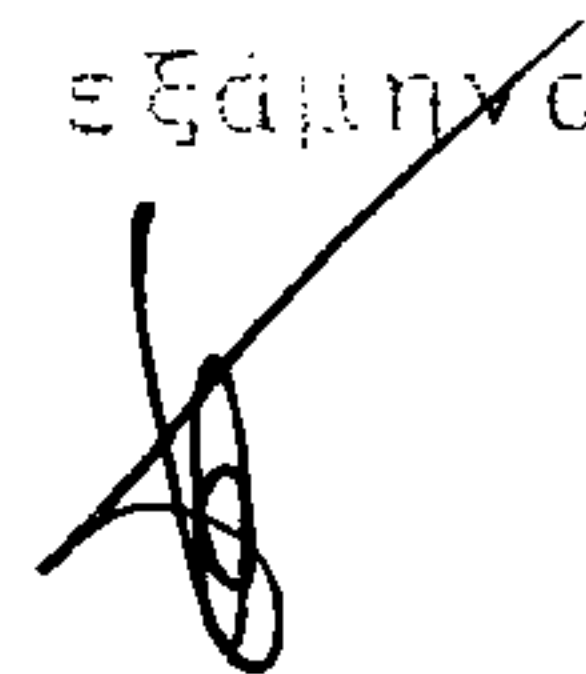
IV. Ως εκ περισσου επισημαίνω ότι οι διατυπώσεις που καθιερώνουν οι ανωτέρω διατάξεις του Ν. 2071/1992, για την εισαγωγή του ασθενούς στην Μονάσα Ψυχικής Υγείας, την επικύρωση της σχετικής διατάξεως του Εισαγγελέα Πρωτοδικών από το Πολυμελές Πρωτοδικείο, τα κατά της αποφάσεως αυτές ένδικα μέσα και την διαδικασία ελέγχου της νοσηλείας σε καμία περίπτωση δεν καθιστούν αδύνατη ή δυσχερή την εφαρμογή του νόμου αυτού, όπως εσφαλμένα υποστηρίζεται. Αφετέρου τυχόν κενά στις διατάξεις αυτές του Ν. 2071/1992 θα πληρωθούν με την ορθή ερμηνεία τους, όπως συμβαίνει με κάθε νόμο. Ειδικότερα σημειώνω:

α) Ότι οι Εισαγγελίες Πρωτοδικών επιβάλλεται να υποδείξουν στους οικείους Ιατρικούς Συλλόγους την υποχρέωση καταρτίσεως ειδικού καταλόγου (άρθρο 96 § 3 Ν. 2071/1992) από τον οποίο θα προέρχονται καταρχήν οι γιατροί που θα παρέχουν τις πιστοποιήσεις περί της ανάγκης ακούσιας νοσηλείας

β) Ότι οι Ιατρικές πιστοποιήσεις των δύο γιατρών μπορεί να είναι σε κοινό έγγραφο ή σε ιδιαίτερο έγγραφο κάθε μία, επιβάλλεται όμως να είναι αιτιολογημένες, να περιέχουν δηλαδή τα πραγματικά περιστατικά (εκδηλώσεις νόσου και τυχόν πράξεων βίας, νοσηλεία άλλοτε, που και γιατί, για ποιο λόγο δεν είναι δυνατή η εκτός νοσοκομείου νοσηλεία, συμπέρασμα περί της ασθένειας και η επιστημονική θεμελίωση της κλπ).

γ) Στην Μονάδα Ψυχικής Υγείας θα συντάσσεται πρακτικό, υπόδειγμα του οποίου επισυνάπτω, στο οποίο θα βεβαιώνεται ότι ανακοινώθηκαν στον ασθενή τα δικαιώματά του και ιδίως το δικαίωμά του α) να κληθεί ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου για την επικύρωση της εισαγγελικής πράξεως για τον εγκλεισμό του, β) να ασκήσει έφεση ή ανακοπή κατά της αποφάσεως του Δικαστηρίου αυτού, γ) να εξετασθεί ιατρικώς μετά τρίμηνο από την εισαγωγή για να κριθεί εάν συντρέχει λόγος περαιτέρω νοσηλείας και δ) να εξέλθει του νοσοκομείου μετά εξάμηνο, εκτός εάν κατά την προβλεπόμενη διαδικασία κριθεί ότι επιβάλλεται η περαιτέρω νοσηλεία. Σε καταφατική περίπτωση, θα ακολουθεί ο μετά το τρίμηνο ιατρικός έλεγχος, αλλά και η απόλυση μετά εξάμηνο, εκτός

εαν και πάλι κριθεί αναγκαία η περαιτέρω νοσηλεία.

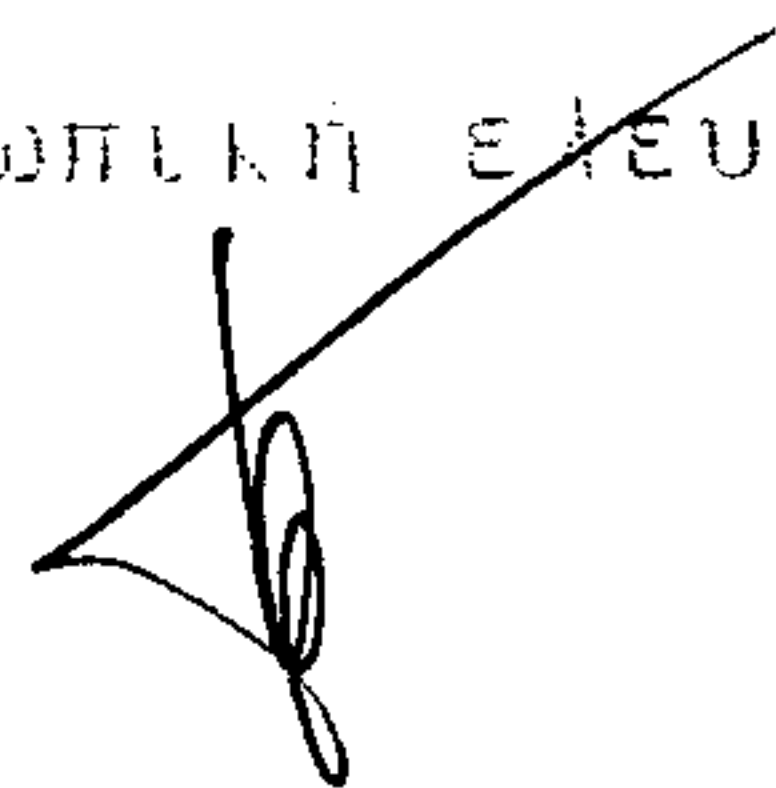
V. Ειδικότερα ως προς την μεταγωγή του ασθενούς στο Πολυμελές Πρωτοδικείο, αυτή μέχρι τότε που θα εκδοθεί Υπουργική απόφαση που θα ρυθμίζει το θέμα, θα αντιμετωπίζεται τεχνικώς όπως η μεταγωγή του ασθενούς σε άλλο νοσοκομείο για εξέταση ή νοσηλεία. Εάν η προσαγωγή του ασθενούς στο δικαστήριο είναι αδύνατη, αυτή θα πραγματοποιείται όταν είναι δυνατόν. Τόσο στην περίπτωση αυτή, αλλά και σε κάθε περίπτωση που ο ασθενής δηλώνει, ότι δεν επιθυμεί να προσέλθει στο Δικαστήριο, συντασσόμενη εκθέσεως που διαβιβάζεται στην Εισαγγελία για να προσκομιστεί στο Δικαστήριο, επιβάλλεται να ορίζεται μέλος του δικαστηρίου για να επισκεφθεί τον ασθενή στην Μ.Ψ.Υ. και να ακούσει τις απόψεις του. Αλλά και ολόκληρο το Πολυμελές Πρωτοδικείο είναι δυνατόν να κρίνει ενόψει της ανάγκης την μεταβασή του στην Μ.Ψ.Υ.

VI. Είναι αυτονόητο ότι η εφαρμογή του νόμου δημιουργεί υπηρεσιακό βερος τόσο στις Εισαγγελίες Πρωτοδικών όσο και στις Μονάδες Ψυχικής Υγείας. Είναι γνωστό επίσης ότι συχνά ο ασθενής δεν έχει επίγνωση της καταστάσεως της υγείας του, οι δε οικείοι του λόγω των προβλημάτων που δημιουργεί η ψυχική ασθένεια, είναι ενδεχομένως να ενοχληθούν για τον εγκλεισμό του σε Μονάδα Ψυχικής Υγείας και αν ακόμη δεν συντρέχουν οι όροι του νόμου, ενώ εξάλλου, αδιαφορούν κατά το πλείστον, για την περαιτέρω τύχη του. Έτσι είναι αναγκαίο να τηρούνται οι όροι που θέτει ο νόμος για την ακούσια νοσηλεία και να ακολουθείται περαιτέρω η

καθοριζόμενη διαδικασία για τον επανέλεγχο της Υγείας του Ψυχοπαθούς. Για την οφεικροκρατική αντιμετώπιση της σχετικής διαδικασίας, τόσο από τις Εισαγγελίες όσο και από τις Μ.Ψ.Υ., επιβάλλεται να χρησιμοποιούνται τυποποιημένα κατά τα ουσιαστικά και οικονομικά στοιχεία έγγραφα (εισαγγελική πράξη εγκλεισμού ή μή, έγγραφο προς Μ.Ψ.Υ., ένδικα μέσα, πρωτόκολλο γνωστοποιήσεως στον ασθενή των δικαιωμάτων του κλπ), τα οποία θα συμπληρώνονται με τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης περίπτωσης.

VII. Τέλος επιβάλλεται να τηρείται στις Εισαγγελίες Πρωτοδικών α) ιδιαίτερο Αρχείο με φακέλλους κατά ασθενή, β) βιβλίο ασθενών, στο οποίο καταχωρούνται οι ασθενείς κατά τη σειρά περιελευσεως των σχετικών δικαιολογητικών στην Εισαγγελία και έναντι του ονόματος καθε ασθενούς θα καταχωρούνται η εισαγγελική πράξη για την ακούσια νοσηλεία, η σχετική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, αλλά και τυχόν του Εφετείου, το έγγραφο της Μ.Ψ.Υ. περί διακοπής της νοσηλείας του, καθώς και τα έγγραφα και οι δικαστικές αποφάσεις για την συνέχιση ή διακοπή της νοσηλείας του και γ) αλφαβητικό ευρετήριο στο οποίο θα καταχωρούνται οι ασθενείς για να ανευρισκεται με ευχέρεια το ονομά τους στο παραπάνω βιβλίο ασθενών.

VIII. Παρακαλώ να κοινοποιησετε την εγκύκλιο αυτή στις Εισαγγελίες Πρωτοδικών της περιφέρειας σας και να παρακολουθήσετε την πιστή και ορθή εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, οι οποίες αφορούν την προσωπική ελευθερία του

ατομου, σχετικά προς την οποία είναι δυνατόν να συμβούν
καταχρήσεις σχετικά με των ασθενών για τους οποίους
προκειται. -

Ο Αιτειογυγείας του Αρείου Πάγου

Ηλίας Σπυρόπουλος

Β.Υ.

α
ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΝΗ ΕΡΩΣΕΩΣ
ΝΟΣΗΛΕΥΟΜΕΝΟΥ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ

Στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής στο Χαϊδάρει και στο γραφείο του Διευθυντή της ..... Ψυχιατρικής Κλινικής ..... σήμερα την ..... του μήνα ..... έτους .... ημέρα ..... και ώρα ..... οδηγήθηκε ο νοσηλευόμενος αναγκαστικά, σύμφωνα με την ..... πράξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών ....., ασθενής ....., ..., προς τον οποίο ο ανωτέρω Διευθυντής, με την παρουσία του συνοδού ..... και της Γραμματέα της Κλινικής ....., ανακοίνωσε τα ακόλουθα, σύμφωνα προς το άρθρο 96 § 4 εδάφ. τρίτο και τέταρτο Ν. 2011/1992:

1. Ότι ο ασθενής δικαιούται να παραστεί εάν επιθυμεί, κατά την διαδικασία επικυρώσεως ή μη της ανωτέρω εισαγγελικής πράξεως ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου .....

2. Ότι δικαιούται αυτός να ασκήσει έφεση και ανακοπή κατά της αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου μέσα σε δύο μήνες από τη δημοσίευσή της.

3. Ότι η διάρκεια της αναγκαστικής νοσηλείας δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι (6) μήνες, ελέγχεται δε ανά τρίμηνο,

και 4. ότι σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, που πρέπει να παραταθεί η νοσηλεία πέρα από το εξάμηνο,

τούτο είναι δυνατόν μετά συμφωνη γνώμη Επιτροπής,
αποτελουμένης από τον θεράποντα Ψυχίατρο και δύο ακόμη
Ψυχιάτρους που ορίζει ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών.

Γι' αυτό συντάχθηκε η πράξη αυτή, η οποία, αφού
αναγνώσθηκε, υπογράφεται.

Ο ασθενής

Ο Διευθυντής της

Ο συνοδός

Κλινικός

ΕΛ
Ο
ΟΥ
ΘΕΤ